

— 1 —

REFERAT
HISTORYCZNY

Kwestionariusz zeznawcy w z. S. P. M.

Dane osobiste: kanonier Leokaziu Henryk uczeń szkoły handlowej lat 23.
Data i okoliczność aresztowania: Dnia 13 ^{listopada} września 1940 roku zostałem
aresztowany przez N. K. K. S. i wyniesiony wraz z rodziną do najbliższej stacji
Mikaszewice. Na stacji czekały na nas wagony do, których ~~na~~ kładziono się
ładować. Po załadowaniu czekałszy jeszcze 3 dni na większą ilość
ludności, która co dzień nadpływała i po uzupełnieniu wszystkich wagonów
ruszyliśmy w drogę. Podróż była bardzo ciężka bo w wieloletnim wagonie
towarowym było załadunkowo 75 osób wraz ze swoimi rzeczami. W wagonie
był brud, a wszyscy to łazili poprostu stadem. To też rozpoczęła się choroba
szperakłu wśród dzieci, a później zaczęły chorować i starsze osoby. Pomoc
lekarska przykwalifikowała co 3 dni. Po długich męczarniach w wagonie
wysiedliśmy na ziemi rosyjskiej.

Miejsce zeznania: Kazachstan Akmołajski obwód
Kiszimowski rejon.

Opis miejsca: Obszerne stepy na, których stało kilka lepianek
tygrysiowych, a przez dąbki ich przebijaty prownie stonczne
nieuświadczone już odeszorem. Do przybycia zeznawcy rodziny Polacy
lepianki te były używane jako schroniska przed zimmem dla cieląt
ponieważ niebyło domów dla nas więc musieliśmy się w wiele
rozlokować. Skład zeznawcy: Na stacji byli przeważnie
Polacy, białorusini, ukraińcy i żydzi. Z Polaków były rodziny
wojskowe, z białorusinów i ukraińców rolnicy, żydzi natomiast to byli
handlarze. Życie na stacji: Życie na stacji było bardzo
ciężkie bo musieliśmy pracować od wczesnego rana do wieczora.
Zarobki były bardzo małe około 10 rubli miesięcznie, a zbore było drogie
to też panował głód, chłód i użędra. Choć była bieda jednak
Polacy wzajemnie pomagali sobie w biedzie i podniecali się na dół.

Stosunek N.K.W.D. do Polaków: Wojsko rosyjskie N.K.W.D. bardzo srogo odnosiło się do ludności polskiej bo za niewyżsio lub spóźnienie się na robotę sądzili i sadzali do więzienia. Trzeba było się bardzo wystrzegać żeby nie powiedzieć coś na ich stronę lub ich porządek. Stale tylko były strażnicy na, których przywoływali ludność do pracy. Widać się ktoś nie stosował do ich rozkazów bez względu na to czy to był Polak czy też Rosjanin sadzali do więzienia.

Pomoc lekarska, szpitale i świetelność: Pomoc lekarska była bardzo słaba, a szpitale przepelnione ludnością chorą, bo nie było środków odżywczych i witamin, a pracować trzeba było ciężko. Jaka była łączność z krajem i rodziną: Do wojny rosyjsko niemieckiej można było otrzymywać listy, a nawet paczki, a po rozpoczęciu wojny przestały docierać listy i wszelkie inne paczki pocztowe.

Skiedy został uwolniony i w jaki sposób dostał się do armii:

Dnia 14 sierpnia 1941 roku zostało ogłoszona wolność ludności polskiej i od tego czasu ludność Polska była traktowana nawiąsnie z ludnością Rosyjską. A w styczniu 1942 r. N.K.W.D. zrobiło spis wszystkich wystawców i po niedługim czasie zostało ogłoszonego pobór ludności Polskiej do wojska.

Jeżeli chodzi o punkty zborowe polskie, skąd byliśmy odstawiani większymi transportami na miejsce zorganizowanego się dywizji.